

STORTINGET

Innst. 201 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:104 S (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Sofie Bjørnsen, Aleksander Stokkebø, Erlend Larsen, Tage Pettersen og Ove Trellevik om en plan for håndtering av sprengstoff og ammunisjon i norsk natur og i kystnære farvann

Hansen bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 20. februar 2026.

Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige høringsinnspill i saken.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen lage en samlet oversikt over kjente og antatte mengder sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann, og gjøre en vurdering av hvordan tilknyttet risiko effektivt kan reduseres, der nytte og kostnader ses i sammenheng.
2. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2026 lage og legge frem en plan for prioritering og rydding av sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 9. februar 2026 til Justis- og beredskapsdepartementet ved statsråd Astri Aas-

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkel Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebø, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til Representantforslag 104 S (2025–2026) om en plan for håndtering av sprengstoff og ammunisjon i norsk natur og i kystnære farvann. Forslagsstillerne fremmer her forslag for å få en oversikt over og en vurdering av sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann, samt forslag om at regjeringen lager og legger frem en plan for prioritering og rydding av sprengstoff og ammunisjon.

Komiteen viser til at det fortsatt finnes mengder med sprengstoff og ammunisjon igjen i norsk natur og i kystnære farvann og at det er et statlig ansvar å rydde opp i det som kan være både farlig og skadelig for mennesker, dyr og natur.

Videre viser komiteen til svarbrev fra statsråd Astri Aas-Hansen i Justis- og beredskapsdepartementet av 20. februar 2026 til energi- og miljøkomiteen, som ligger ved denne innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at det finnes langt flere udetonerte bomber, miner og annen ammunisjon i Norge enn tidligere antatt. Slike etterlatenskaper fra tidligere konflikter kan fortsatt utgjøre en betydelig eksplosjonsfare og i enkelte tilfeller også en forgiftningsrisiko, blant annet gjennom påvirkning av drikkevannskilder.

Disse medlemmer viser til at det gjøres jevnlig funn av etterlatt ammunisjon i sivile områder. I Kirkenes har Forsvaret blant annet avdekket flere tusen eksplosiver fra andre verdenskrig. Videre er betydelige mengder ammunisjon dumpet i kystnære farvann, og det er avdekket en rekke ammunisjonsrester i naturen generelt samt i og rundt vassdrag.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til anslag om at det kan ligge flere hundre tonn mer ammunisjon i Mjøsa enn tidligere antatt (NTB, 2023). Under andre verdenskrig ble det dessuten lagt ut mer enn 340 000 miner bare i Sør-Rogaland, hvor særlig flere av jærstrendene var svært tett minelagt (Stavanger Aftenblad, 2016).

Etter disse medlemmers syn er det derfor avgjørende å få en bedre nasjonal oversikt over forekomsten av sprengstoff og ammunisjon. En slik kartlegging vil være viktig for å redusere risikoen for skader på mennesker og dyr samt for å håndtere sikkerhetsutfordringer også på sivil grunn.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til at det fortsatt finnes store mengder udetonerte eksplosiver og ammunisjon i norsk natur som etterlatenskaper etter andre verdenskrig, både på land og i havet. Dette er en farlig arv fra krigen. Gjenstander som ligger i norsk natur, kan fortsatt være eksplosive og innebærer stor risiko. Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) antar at det kan ligge opp mot én million tonn eksplosivt sprengstoff og ammunisjon, hovedsakelig krigsetterlatenskaper, landet over. Det har vært foretatt en grundig kartlegging fra forskernes side. Man har med andre ord kunnskap om problemet, men den faktiske situasjonen er ikke håndtert på en samlet og helhetlig måte av myndighetene så langt. Det er også dumpet kjemiske stridsmidler, slik som sennepsgass, i sjøen. Ampuller med kjemiske stridsmidler har drevet i land flere steder langs Oslofjorden i årene etter krigen. Krigsetterlatenskapene innebærer stor risiko i flere henseender. Det kan være en miljørisiko, da dumpet sprengstoff inneholder farlige stoffer. Det kan være en risiko for skader, da gammel ammunisjon og

sprengstoff kan detonere av seg selv, eller blir utsatt for påvirkning som utløser eksplosjon. Enda en risiko er at kriminelle miljøer har interesse for gammelt sprengstoff. Det er flere eksempler på at kriminelle har fått tak i dumpet militært sprengstoff og bruker det til kriminelle handlinger. Det finnes også sprengstoff og ammunisjon som Forsvaret og industrien fortsatte å dumpe i norsk natur helt opp til 1980-tallet. Dette er avfall som må ryddes opp.

Disse medlemmer mener det er behov for en mer samlet innsats for håndtering av sprengstoff og ammunisjon i norsk natur og kystnære farvann. Fordi dette er en utfordring som treffer flere myndigheter, som Justis- og beredskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Mattilsynet og Kystverket, mener disse medlemmer at det bør lages en overordnet plan som de sektorovergripende myndighetene jobber sammen om, med en klar ansvarsfordeling, og at det i planen må gjøres vurderinger som ser nytte, kostnader og risiko i sammenheng. Det bør videre i dette arbeidet avklares hva som eventuelt trengs av nye bevilgninger for å håndtere dette problemet, slik at risikoene effektivt kan reduseres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen lage en samlet oversikt over kjente og antatte mengder sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann, og gjøre en vurdering av hvordan tilknyttet risiko effektivt kan reduseres, der nytte og kostnader ses i sammenheng.»

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2026 lage og legge frem en plan for prioritering og rydding av sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter intensjonen i forslaget om å få en bedre oversikt over sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til justis- og beredskapsministerens svarbrev av 20. februar 2026 til energi- og miljøkomiteen der hun skriver at Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) siden 2017 har gjennomført en rekke prosjekter knyttet til kartlegging, lokalisering og risiko. FFI har samlet inn data og sammenstilt informasjon om hvor det er dumpet ammunisjon både i sjø, ferskvann, elver og på land. Instituttet har også kartlagt lokaliseringen til gamle minefelt, krigsvrak, kystfort, ammunisjonslagre, tyske stillinger og områder som ble

bombet under krigen. Dette arbeidet bidrar blant annet til samfunnsikkerheten ved å gi sivile aktører informasjon og veiledning. Et eksempel på FFIs arbeid er det som framkommer i instituttets rapport 24/00716, hvor det er forventet at det i Mjøsa er over ti ganger så stort område med dumpet ammunisjon som kartene til Raufoss Ammunisjonsfabrikk viser. Området med dumping er på 7,21 km². I tillegg vises det til at det bare er kartlagt 20 pst. av Mjøsa og kun på mer enn 50 meters dybde. Disse medlemmer påpeker at Mjøsa er drikkevannskilde for mange kommuner rundt Mjøsa og konsekvensene av en forurensing kan være ekstra stor.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen lage en samlet oversikt over kjente og antatte mengder sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann, og gjøre en vurdering av hvordan tilknyttet risiko effektivt kan reduseres, der nytte og kostnader ses i sammenheng.

II

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2026 lage og legge frem en plan for prioritering og rydding av sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 9. april 2026

Mani Hussaini

leder

Kristoffer Sivertsen

ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
26/890 - VB

Dato
20.02.2026

Representantforslag 104 S om en plan for håndtering av sprengstoff og ammunisjon i norsk natur og kystnære farvann

Jeg viser til brev 9. februar 2026 hvor Energi- og miljøkomiteen ber om min vurdering av representantforslag 104 S (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Kari Sofie Bjørnsen, Aleksander Stokkebø, Erlend Larsen, Tage Pettersen og Ove Trellevik. Representantene ber regjeringen lage en samlet oversikt over kjente og antatte mengder sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann, og gjøre en vurdering av hvordan tilknyttet risiko effektivt kan reduseres, der nytte og kostnader ses i sammenheng. Videre ber representantene regjeringen i løpet av 2026 lage og legge frem en plan for prioritering og rydding av sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann.

Forsvaret har fagkunnskap og -kompetanse om risikohåndtering og sårbarhetsanalyser av eksplosiver, inkludert vurderinger av eksplosjonsfare og sikkerhet. Forsvaret bistår, etter bistandsanmodninger, det sivile samfunn i håndtering av eksplosive krigsetterlatenskaper. For eksempel håndterer Forsvaret årlig om lag 400 bistandsanmodninger fra politiet etter funn av krigsetterlatenskaper eller andre typer eksplosiver.

For å redusere samfunnsrisikoen ved krisetterlatenskaper og dumpet ammunisjon har Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) siden 2017 gjennomført en rekke prosjekter knyttet kartlegging, lokalisering og risiko. FFI har samlet inn data og sammenstilt informasjon om hvor det er dumpet ammunisjon både i sjø, ferskvann, elver og på land. Instituttet har også kartlagt lokalisering til gamle minefelt, krigsvrak, kystfort, ammunisjonslagre, tyske stillinger og områder som ble bombet under krigen. Dette arbeidet bidrar blant

annet til samfunnssikkerheten ved å gi sivile aktører informasjon og veiledning om krisetterlatenskaper.

Ammunisjon kan medføre tungmetallforurensning. Skytebaner/skyte- og øvingsfelt er en av de største kildene til forurensning fra ammunisjon og sprengstoff. Tungmetaller kan skade miljøet og tas opp i næringskjeden via organismer og videre av dyr og mennesker. Forsvaret har gjort en stor opprydningsjobb på nedlagte skytefelt. Det er imidlertid en rekke sivile skytebaner, både aktive og nedlagte, som ikke er oppryddet. Langs Norges kyst er det en rekke kystfort og det har lenge vært stor militær aktivitet langs kysten, særlig i forbindelse med verdenskrigene. Sprengstoff og tungmetaller kan forekomme i vann og sjøbunn rundt dumpet ammunisjon. Samtidig er spredningsfaren av kjemikalier vurdert å være liten og forurensningsfaren relativt lokal.

Jeg viser også til svar på skriftlig spørsmål nr. 998 (2025–2026) fra Stortinget om kartlegging av risikoen knyttet til skipsvraket Nordvard i Moss. Her svarte fiskeri- og havministeren at hun vil ta initiativ til en nærmere vurdering av beredskapen og ansvarsfordelingen for eksplosive krigsetterlatenskaper i skipsvrak, sammen med justis- og beredskapsministeren, kommunal- og distriktsministeren og forsvarsministeren. Fiskeri- og havministeren har kalt inn til et møte hvor det videre arbeidet med dette vil bli konkretisert.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Kopi:
Anette Høven
Trine Hagen

Adresseliste
Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

Vedlegg
dok8-202526-104s

